

EPILOGUL NEAȘTEPTAT AL UNEI EXPOZIȚII DE PRESTIGIU

CONSTANTIN POP

După un periplu plin de succes prin numeroase orașe ale țării (anii 1975-1977), expoziția „ Civilizația daco-geților în perioada clasică ”¹ a constituit nucleul unei alte viitoare manifestări științifice și culturale internaționale. Noua expoziție² a fost mult îmbunătățită din punct de vedere tematic și vizual, fiind întovărășită de cuprinzătoare cataloage care priveau prezentarea exponatelor, dar și cu largi capitole referitoare la istoria și diferitele aspecte ale vieții materiale și spirituale ale strămoșilor noștri. Purtând în esență același titlu (puțin modificat, de la țară la țară) ea a fost itinerantă, în zece țări europene (în ordine: Belgia, Luxemburg, Italia, Olanda, Marea Britanie, pe atunci Republica Federală Germania, Franța, Bulgaria, Polonia și Austria), în răstimpul anilor 1979- 1981. Succesul repurtat a fost imens, întrecând toate așteptările noastre!

La momentul potrivit, am extras și publicat³ sugestive pasaje din diversele ziare străine ale vremii, pasaje ce au reflectat, cu obiectivitate, simpatia deosebită cu care a fost primită peste hotare această mult lăudată realizare a muzeografiei românești.

Profundul ecou al grandioasei expoziții a creat un curent de opinie foarte favorabil, atât în rândul specialiștilor, cât și al mass-media, hotărându-se (după o altă triere riguroasă a pieselor și îmbogățirea substanțială a tematicii) trimiterea ei peste ocean în Canada, cu titlul: „The Dacians, Archaeological Discoveries in Romania” („Dacii. Descoperiri arheologice în România”).

Pe lângă valoroase obiecte aparținând poporului dac, expoziția trebuie să puncteze, în viziunea înțelegerii mai complexe a istoriei antice a României de către publicul canadian și câteva exemplificări privitoare la epoca civilizației romane în Dacia și a perioadei migrației popoarelor.

De asemenea ne-am propus ca, pe lângă piesele „plimbate” pe „bătrânul continent”, să adăugăm și câteva exponate de excepțională valoare, cuprinse în tezaurul național (de exemplu, „Cloșca cu pui de aur”).

Itinerariul canadian al expoziției trebuia să înceapă cu vernisajul ei în capitala întinsei țări a „Arțarului”, Ottawa (la „National Museum of Man”, primăvara 1982), apoi, la Sadbury (provincia Ontario), în incinta instituției „Laurentian University Museum”(vara aceluiași an) și la Montreal (gazdă „St. Helens Island Museum”, toamna 1982), cu o posibilă planificare ulterioară într-un al patrulea oraș canadian și, poate, cu un eventual proiect de a fi transferată, în decursul anului 1983, și în Statele Unite ale Americii.

Dar, din păcate, acestei expoziții nu i s-au dat șanse de viață (din motive mai mult sau mai puțin obscure).

Însă nu poate fi trecut cu vederea faptul că pregătirea ei s-a situat la un stadiu destul de avansat, ajungându-se până în faza ambalării, în parte, a materialelor în lăzi special confecționate. De asemenea trebuie amintit că organizarea, coordonarea lucrărilor și publicitatea acestei importante manifestări științifice(se pare, una din cele mai mari ale noastre) au revenit profesorilor, regretatul Hadrian Daicoviciu și Ioan Opreș (astăzi, secretar de stat în Ministerul Culturii și Cultelor din București, puternic și loial susținător a tuturor muzeelor cu profil istoric din țara noastră).

La, rândul lor, oficialitățile canadiene s-au pregătit meticulos în vederea acestui eveniment, așteptat cu interes, - și de ce nu – cu curiozitate. Au închiriat și planificat locația sălilor expoziționale⁴ în centrele urbane amintite, au pregătit editarea catalogului, pliantelor și a afișelor de popularizare, au acordat spații largi,

de informare, la televiziunea⁵ lor națională și locală, ba mai mult, au căutat trimiterea unui avion tip cargo la New York, - în acea vreme statul român nu avea linii aeriene directe în Canada – pentru a prelua de acolo lăzile cu materialele noastre și a le transporta la Ottawa. În prealabil, în anul 1982, comisarul general al partenerilor noștri, doamna Sandra Gibb, a efectuat o călătorie în România pentru a lua legătura cu oficialitățile de aici și pentru a admira piesele („colosale”, citez din cuvintele domniei sale), de care a rămas profund impresionată și care urmau să constituie expoziția propriu-zisă.

Dar pentru exportul temporar al excepționalelor obiecte cuprinse în tezaurul național, era nevoie de semnătura personală a „Cabinetului nr.2”, al Elenei Ceaușescu.

În acest răstimp al anului 1982, cuplul Nicolae și Elena Ceaușescu, împreună cu alți membrii de partid și de stat, efectuau vizite de curtoazie în China și Republica Democrată Populară Coreea. Primul ministru de atunci, Ilie Verdet (membru al amintitei delegații guvernamentale) și ministrul culturii, Suzana Gâdea, ne-au promis tot sprijinul în obținerea aprobării. După tot felul de amânări, mai mult sau mai puțin motivate, nu s-a luat nici o hotărâre, așa că așteptările și speranțele noastre s-au năruit, iar expoziția a rămas blocată în țară.

În ceea ce privește epilogul neașteptat, considerat un adevărat eșec al expoziției internaționale, s-au emis tot felul de ipoteze: ba că România avea unele datorii economice față de statul canadian și trimiterea pieselor peste ocean ar fi putut constitui o eventuală încercare de sechestrare a lor; ba faptul că profesorul Hadrian Daicoviciu (am amintit că a fost numit comisarul general al părții române) nu era prea agreat în cercurile înalte ale politicii noastre (de exemplu, în anul 1980 i s-a interzis să părăsească țara pentru a participa la vernisarea expoziției „Civilizația daco-geților în perioada clasică”, la Billingham-on-Tees, Marea Britanie); ba că această importantă realizare a muzeografiei românești nu face propagandă regimului comunist⁶, etc.

După părerea personală, toate aceste opinii au constituit supoziții puerile și cred că nefasta conjunctură s-a rezumat la un singur fapt: atât teama de a te prezenta în fața familiei Ceaușescu, cât, mai ales, exprimarea rugăminții pentru obținerea unei aprobări, doleanță care, oricum, implica România în relațiile culturale internaționale.

Partenerii canadieni însă s-au comportat cu totul remarcabil. În loc să ne impute cheltuielile avansate (cifrate la 1,5 – 2,5 milioane dolari canadieni), au preferat să „mascheze” acest eșec expozițional printr-o frază: „Este știut faptul că în oricare parte a lumii cultura cere sacrificii!”, la cele spuse n-am de făcut nici un comentariu! Așa a fost să fie!

NOTE

¹Pentru detalii privind această expoziție, a se vedea C. Pop, Profesorul Hadrian Daicoviciu – organizatorul unor expoziții internaționale de prestigiu, Tibiscum, VIII, 1993, p. 359-360.

²Idem, op cit., p. 360-362.

³Idem op cit., p. 363-364.

⁴În majoritate țărilor (ar trebui să le urmăm exemplul) planificarea expozițiilor se face cu mult timp înaintea vernisajelor, ajungându-se, în, avans, la, câteva luni, ba, chiar unul- doi ani (de pildă „British Museum”, „ Victoria and Albert Museum”, ambele în Londra). Orice „accident” în această desfășurare poate duce la prejudicii materiale destul de grave. Nerealizarea unei expoziții afectează sălile, care rămân goale, deoarece planificarea, editată în caiete - program, este dată peste cap!

⁵Pentru televiziunea canadiană am pregătit un amplu material despre bronzurile figurate din Dacia și tehnicile de confecționare a lor.

⁶În Canada, ca de altfel și în periplul celor zece state europene, această expoziție urma să folosească numai citate din scriitori antici, hărțile, fotografiile, dioramele și celelalte materiale complementare fiind strict legate de obiect, cu pronunțată natură istorică. Nu intenționăm să expunem tablouri ale conducătorilor de stat și de partid români, lozinci „mobilizatoare” sau drapele roșii ale P.C.R. (doar steagul patriei noastre).

L'ÉPILOGUE INATTENDU D'UNE EXPOSITION PRESTIGIEUSE

(Résumé)

Après le succès de la tournée en dix pays européens (1979-1981) de l'exposition archéologique roumaine, « La civilisation classique des Daco - Gètes », on a reçu l'invitation de l'envoyée au Canada (1982).
www.cimec.ro / www.muzeul-caransebes.ro

Quoique tous les arrangements sont faits (y compris même les préparatifs du transport), l'exposition a échouée, - "pour des raisons d'état?" -, et elle a été bloquée en Roumanie